

Lidt mere om Degne.

Ved Pastor G. Schovsbo, Nr. Aaby.

I Pakken „Vends Herreds Breve“ i Landsarkivet i Odense findes blandt meget andet følgende Skrivelser, der giver et lille hastigt Indblik i det undertiden noget vanskelige Forhold mellem Præst og Degn.

Den klagende Præst er Hr. Nicolay Bierfreund i Udby i Vends Herred, født i Faaborg 1750, død i Værsløv paa Sjælland 25. Juli 1827. Han virkede i Udby fra 22. April 1778 til 6. December 1811 og menes at have byttet Embede med sin Eftermand, vel sagtens for at komme bort fra Degnen.

I. Fra Præsten til Biskop Bloch.

Underdanig Indberetning.

En Uorden er indløben i Udbye Kirke afvigte 1ste Advents Søndag af den Beskaffenhed, at ieg finder mig pligtig til at indberette Deres Høyædle Høyærværdighed samme.

Efterat der var læst i Chorsdøren, begyndte Degnen, Mikel Barsøe, Sangen med en Psalme, som var mig ganske ubekjendt. Jeg, som Intet ventede mindre end at han skulde falde paa at indføre den nye Psalme-Bog, mistroede mig selv, at ieg enten maatte have taget feyl af Dagen, eller nu ikke erindrede mig, hvad Ritualet maaske maatte byde i Henseende til den første Fest-Dag i Kirke-Aaret, og bladede med megen Ængstelighed, som den tæt hos mig staaende Degn saae med en ond Glæde, i min sædvanlige Psalme-Bog, men forgiæves, indtil Psalmen pludselig ophørde. Jeg vidste da ikke selv, hvad ieg skulle gribe til, men besluttede, efter en liden, maaske dog for lang, Pause at messe Collect og Epistel. Derefter blev Indgangspsalmen sunget, men da den heller ikke var at finde, gik ieg i Skriftestolen for at konsulere Ritualet, som jeg altid haver der liggende; og nu først fattede ieg temmelig Mistanke om Sagens rette Sammenhæng; men da blev ieg og paa nye sat i temmelig Forlegenhed, eftersom ieg slet ikke vidste, hvorledes ieg havde at forholde mig. Til min Lykke blev sunget: Nu bede vi den etc. Jeg greb Leyligheden og gik

paa Prædikestolen med det sidste Vers. Jeg prædikede da, Gud veed hvordan? Og ieg takker Gud, at ieg uden at begaae Feyl dog fuldførte en vidtløftig Communion under den eenstemmige Sang, som gjorde en forunderlig Virkning paa mig, som ieg ikke endnu har forvundet.

Denne betydelige Feyl er en Følge af een af Degnens mindste Vrangvilligheder imod mig; thi havde han, som ieg saa tidt tilforn har forlangt, villet forespørge sig og tilstæde mig Valget af de Psalmer, som skulle siunges, i det mindste af Verset i Prædikestolen, hvilket han ey har villet, men overlader til mig selv at passe paa saadant, var denne Uorden viss nok ikke indløbet, men saa var heller ikke den Hensigt opnaaet, at bringe mig i Forlegenhed, som nu skeede saa fuldkommeligen.

Jeg meldte straks Provsten denne Sag, dels fordie ieg helst ønskede, at Indberetningen derom maatte skæe fra ham, da ieg har med den farligste Mand af Verden at gjøre, som viss ville behandle mig langt værre end min Formand*), hvilken maatte taale evindelige Chicaner, fordie han engang |: da Degnen holdt fuld Gudstieneste paa en af de afskaffede Fest-Dage |: tilveyebragte ham Mulct, Irettesættelse etc. fra Cancelliet**). Deels og: at af Provsten kunde føyes Anstalter inden Søndag, til den gamle Psalmebogs Indførelse igien, indtil omsider Resolution fra Deres Høyærværdighed kunde falde.

Jeg forbiegaaer, hvad der videre kunde siges i denne Materie, som ellers vilde indeholde de forhadteste Ting, hvilke ieg ikke har Hierte til at nedskrive, men lever i Haabet om min gunstige Hr. Biskops kraftige Soutier, som — næst Gud — er det eneste, der kand opholde mig under de Byrder, med hvilke ieg kummerfuld fører mit Embede.

Roenæs Præstegaard, den 7. Decbr. 1786.

Underdanigst

Nicolay Bierfreund.

II. Skrivelse til Biskoppen fra Provst Bertel Clausen***) i Asperup.

Mandagen den 4de Decbr. indløb til mig Klage fra Hr. Bierfreund udi Roenæs over hans Degn Michel Barsøe, som egenraadig og uden hans Sogne-Præsts Vidende hafde først Søndag udi Adv. sunget Psalmer udi Udbye Kirke af den nye Psalmebog og ikke lidet derved hafde forvirret Menigheden. Jeg lod strax derpaa kalde Degnen for mig, foreholdt ham hans egenmæg-

*) Johan Conrad Jacobsen Fabricius, Præst i Udby 1771—78; død 1793 som Præst i Husby.

**) Ved Forordn. af 26. Oktobr. 1770 indskrænkede Struensee Helligdagenes Antal, bl. a. afskaffedes 3die Helligdag ved de store Højtider.

***) Bertel Hermansen Clausen var født i Ribe 1714, blev Kapellan for Asperup-Rørslev Menigheder 2. September 1740. Ved sin Principals og Svigerfaders Død blev han Sognepræst 1755 og 24. Juli 1771 Provst over Vends Herred; døde som Enkemand, Jubellærer og Fader til 11 Børn d. 11. Maj 1795.

tige Forhold udi den offentlige Gudstieneste, satte ham derfor udi Rette og formanede ham alvorlig, at han ikke herefter maatte foretage sig slige Ting uden hans Sognepræsts Vidende. Men Degnen svarede mig herpaa saaledes, at hans Sognepræst for nogen Tid forhen, det han ikke vidste at bestemme, hafde givet af Prædikestolen saadan en Tillysning udi Udbye Kirke, at naar det kom til første Advents-Søndag, saa skulle den nye Psalmebog indføres og deraf synges Psalmer udi Kirken, hvilket han sagde, at han vilde bevise, og udi følge deraf havde han foretaget sig det, som passeret var.

Saa snart som Ds. Høyærværdigheds Ordre herom blev mig tilstillet, af Tirsdag den 12. December, lod ieg igien Degnen indkalde for mig Dagen derefter, den 13. Decbr., og udi Overværelse af min Sogne-Degn og Sognefoget af Asperup forelæste Degnen Ds. Høyærværdigheds tilstillede Ordre, forestillede ham hans slette og ubeføjede Forhold udi Gudstjenesten med sin Sang, dermed at giøre Forvirring udi Menigheden, satte ham derfor alvorlig til Rette og paalagde ham herefter at entholde sig fra slig, selfraadig Foretagende udi Kirken uden hans Sognepræstes Vidende. Men ieg fik endnu det samme Svar af ham som første Gang, at det hand den Gang havde foretaget sig, var giort og skeet udi Følge af Sognepræstens giorte Tillysning udi Udbye Kirke, hvilket hand agtede at bevise, hvor det skulde være. Dette var da Degnens Undskyldning, men hvorledes Sagen udi det øvrige er, det veed ieg ikke.

Forblivende Deres Høyædle og Høyærværdige Hr. Bloch

Deres underdanigste Tjener

Bertel Clausen,

Asperup, den 15. December 1786.

III. Fra Præsten til Biskoppen.

Nødsaget Continuation af min under 7de hujus underdanigst indgivne Indberetning angaaende den i Udby Kirke indløbne Uorden.

Sagen, som ieg gav mig den Frihed sidstleden at andrage for Ds. Høyærværdighed, har taget en ligesaa besynderlig som uventet og mig meget fornærmelig Vending ved Gudstjenesten afdigte 2. Advents Søndag.

Jeg var ey selv tilstæde, da ingen Ministerial-Forretninger vare, og Degnen i Føns af mig var begiært at prædike. Men for at retfærdiggøre min Udeblivelse, som maaske gav Anledning til det følgende Optrin, ville Dr. Høyærværdighed tillade mig at giøre Regnskab for Ugen. Mandagen tilforn communiqueerede min Kone og ieg og havde ved den Leylighed Fremmede hos os. Tirsdagen rejste ieg til Odense. Onsdagen opvartede ieg Ds. Høyærværdighed. Torsdagen rejste ieg hjem og forefandt Frue Kammerherreinde Adellers Indbydelse eller rettere Ordre at bievaane en

Høytidelighed paa Hindsgavl om Fredagen, som ieg ey maatte vente at forlade før om Løverdagen. Jeg maatte lade det komme an paa, om ieg kunde faa nogen til at forsyne Prædiken for mig næstkommende Søndag, og da dette lykkedes mig, reiste ieg til Hindsgavl om Fredagen, hvorfra ieg ey kom hjem før om Løverdagen. Og da ieg vel vidste, at Intet var i Kirken at forrette, blev ieg hjemme om Søndagen.

Da hele Menigheden var forsamlet, træder min Degn frem paa Kirkegulvet og holder en Tale for Folket, hvori han paa beste Maade retfærdiggjør sig for den afvigte Søndag begaaede Forseelse med Sungen, henvelter ald Skylden paa mig og beraaber sig paa Guds og hele Menighedens Vidnesbyrd om hans Uskyldighed og tilkjendegiver dernæst, at den gamle Psalmebog i Dag og fremdeles indtil videre skulde indføres, med videre.

Hvorledes min Credit nu maae staae i Menigheden efter sliq Behandling, indseer Ds. Høyærv. ligesaa godt som ieg føler det. Selv er ieg — efterat have lidt utroelig meget af denne Mand — for afmægtig til at redde min Ære eller at vedligeholde mit Embeds Anseelse. Den skarpeste og strengeste Undersøgelse om mit Forhold i denne og alle andre Begivenheder vil være min største Glæde og ivrigste Ønske. Og da tør ieg haabe af Ds. Høyærværdighed den Understyttelse, som ieg, meer end nogen anden i Stiftet, trænger til.

Roenæs Præstegaard, den 12. December 1786.

Underdanigst

Bierfreund.

Hvorledes denne lille Krig endte, véd jeg ikke; den har ikke affødt flere Skrivelser. — — —

Naar Pastor Bierfreund siger, at han „har lidt utroelig meget af denne Mand“, da er det ikke med Urette, som man vil kunne forstaa ved at gennemlæse følgende Brevskaber, der omhandler en for Præsten *livsfarlig* Begivenhed et Par Aar i Forvejen.

1. Fra Provst B. Clausen i Asperup til

Høyædle og Høyærværdige Hr. Biskop Ramus.

Efter Ordre af Deres Høyærværdighed angaaende paa Deres Vegne og udi Deres Navn at sætte til Rette Degnen for Udby Menighed Michel Barsøe for hans ubeføjede indgivne Klage over hans Sognepræst Hr. Bierfreund, da haver jeg indfunden mig udi Udby Skole, hvor der mødte med mig Sognepræsten, Degnen og Præstens Medhjælpere for at efterkomme Ds. H.s Ordre, og da forelæste jeg for ham Ds. H.s Resolution i denne Sag; men bemeldte Degn var sær, trodsig og stiv og vilde ingen af Posterne bekvemme sig til, men blev altid ved at sige, at Præsten skulde vise, hvad han havde skrevet om ham, og udi ingen Maade vilde

gøre sin Præst Afbigt. Hvad nu her videre udi denne Sag skal foretages, det henstilles til Ds. H.s eget godt Befindende, og om det maatte behage D. H. at lade bemeldte Degn kalde for sig for at tale med ham derom; det kunde vel have sin gode Følge.

Forblivende D. H.s underdanige Tjener

Bertel Clausen.

Asperup, d: 30. Januar 1783.

2. Fra Pastor Bierfreund til Biskoppen.

Det gør mig i al Sandhed meget ondt, at jeg paany skal falde D. H. til Besvær med min ubesindige Degn; men jeg kan ikke undgaa det. Den gode Resolution, som D. H. var saa gunstig at udstede, har han in totum*) forkastet i Provstens, min og Medhjælperes Nærværelse, og da Provsten betydede ham, at slig formastelig Opsætsighed mod sin Øvrighed kunde komme til at koste ham sit Embede, svarede han med en haardnakket Stolt-hed, at det kunde være ham lige meget, men Afbigt gjorde han ikke, foruden anden endnu højst fornærmelig Opførsel mod mig i ovennævntes Paasyni.

Saa jeg, uagtet al den Medlidenhed og Lemfældighed, der er brugt mod ham, haaber mig kuns saare lidet godt i Fremtiden, og Gud afvende naadelig selvtagen Hævn — mere vil jeg ikke sige!

Men hvad jeg alligevel nu skal gøre, ved jeg ikke. At lade det derved bero, da Sagen er gjort publique**), synes mig ikke ret vel at kunne være tjent med, eftersom min Ære derved lider og mit Sinds Ro meget mere. Paa den anden Side vilde jeg gerne have conserveret***) ham i Embedet, ikke for det gode, jeg efter denne Dag venter mig af ham, men for den Krænkelse, det vilde være mig at se ham ulykkelig. Dog, jeg henstiller det nu alt til D. H., og da jeg ikke, men han selv, er den, som modtvillig fører sig i Ulykke, saa seer nu selv D. H., at naar slig en Person tør sætte sig op mod sin Biskop og Provst, hvad da jeg, som han rent ud sagde, ikke var værd at tale med, maa døje, som endelig er mere end noget Menneske kan forestille sig. Havde han den allermindste Skin af Ret, skulde det aldrig fortryde mig, men saa meget desto værre maa det Hjerte være, som trodser endnu, efter at Sandheden er lagt for Dagen.

I underdanig Forventning; at min gunstige Hr. Biskop, der i Følge gør fælles Sag med mig til Retfærdigheds og god Ordens Haandhævelse mod slig urolig og trættekær en Person, som gerne lader det gaa til det højeste, da han ej har 2 Sk. at vove, giver jeg mig den Ære med største Højagtelse og Respect at kaldes

Højædle og Højærværdige Hr. Biskop!

Deres underdanige Tjener

Bierfreund.

Roenæs Præstegaard, den 29. Januar 1783.

*) aldeles. **) offentligt, bekendt. ***) bevaret.

Uden paa Brevet staar skrevet: Tilskrevet Hr. Bierfreund d: 8. Februar 1783 med Brev til Degnen at møde hos Biskoppen.

3. Pastor B. til Biskoppen.

Det glæder mig ret hjertelig at erfare den omhyggelige og milde Maade, D. H. har udfundet, hvorved at bringe min onde Degn til raison*), eftersom jeg dog troer, uagtet al hans Haardhed, at han umulig kan staa imod, naar det maatte behage D. H. at overtude ham om (det, han ikke vil tro og forarsager al hans Stivhed), at jeg aldrig har anklaget ham for Hr. Biskoppen eller stræbt ham efter Embedet, men meget mere har søgt at conserve ham, og at han selv er den, der paadrager sig ogsaa mange andre slige Fortrædeligheder.

Jeg nægter ikke, at da Bønderne omsider saa dem nødte til at anklage ham for Herskabet**) for sit slette Skolehold, og dette endnu ikke frugtede, jeg da og eengang lod ham forstaa, at jeg nødtes til at melde det for Biskoppen, men at dette alligevel ikke er skeet, maa ingen bedre vide end D. H.; thi hvad jeg ellers siden har anført, har ikke været meer, end hvad jeg var nødt til for at oplyse Klagen. Men jeg tog visselig Sagen paa en ganske anden Maade, dersom jeg vilde ham ilde og ikke endnu stedse havde det Haab at vinde og forbedre et meget vildfarende Menneske. Trudslar paa Liv og Blod var alt nok, og det vilde være mig en let Sag at føre ham i den største Ulykke; men endskønt slige Udtryk ved Guds Naade ikke ere andet end Fostre af en forvildet og opbragt Hjerne, har de dog mange Gange i Guds Hus sat mig i største Hjerteangst, hvorved jeg sukkende har maattet gøre mit Embede, saadan som jeg har kunnet; men jeg har af alt dette haft Prøver, at det er kummerligt at sætte et forfaldent Skolevæsen paa Fode, naar man træffer paa en Lærer, der i mange Aar har været efterladt og nu først, med Ulyst og mod sin Vilje, skal drives til sin Pligt og med alt dette forener et ondt og hævn-gerrigt Hjerte.

Hvilken Glæde skulde det nu være mig, om D. H. kunde bøje hans Hjerte saaledes, at han godvillig vilde gøre det, der vorder ham paalagt, som en Nødvendighed! Thi det er mig kuns liden Trøst (skønt satisfaction***), at han gør det tvungent. Og jeg mener dog, at jeg i høj Grad er fornærmet og ikke, uden at gøre mig mistænkt for en hel Menighed, kan lade ham rose sig af: at, har Roenæs Præst før anklaget ham for Biskoppen, saa har Degnen nu ikke været bange for at skænke ham samme Skaal. Men alt dette vil jeg gerne tilgive ham, naar han vil kende sine egne Fejl og vise sig føjelig, passe sit Embede, og uden at affec-

*) Fornuft.

**) Greven paa Wedellsborg.

***) Opfejning.

tere af Herrenhutisk Væsen*), hvoraf mangan en svag Sjæl og især Syge i Menigheden kunde forvirres, hellere vise i Gerningen sand Christendom.

Da Mæslingerne grassere stærkt her i Sognet, og Degnen selv i disse Dage er bleven angrebet af samme, har jeg ej villet sende ham D. H.s Ordre, før han vorder restitueret, men alligevel fundet det at være min Skyldighed at indberette Aarsagen til hans Udeblivelse.

Jeg takker endnu engang D. H. for Deres kærlige Omsorg at bringe denne slemme Sag i Rolighed uden Mandens Ulykke og deraf flydende stedsevarende Frygt for selvtagen Hævn paa min Side.

Hvornæst jeg med dyb Høragtelse har den Ære stedse at henleve

Højædle og Højærværdige Gunstige Hr. Biskop!

Deres Højærværdigheds underdanige Tjener

Bierfreund.

Roenæs Præstegaard, den 14. Februar 1783.

Paategning: besvaret den 26. Februar 1783.

4. Fra Grev F. Wedell til Biskoppen.

Pro memoria!

Imellem Udby Sogns Præst Hr. Bierfreund og Degnen Michel Nielsen Barsøe hersker en stedsevarende Uenighed. Fra Degnen er til mig under 12te d. M. indløben Klage, indeholdende temmelig grove Beskyldninger mod Præsten. Herover har jeg den 16de dernæst erholdt Præstens Erklæring. Som man nu ikke heraf kan udfinde, hvorvidt enten (?) af dem ere strafskyldige, siden hverken Klagen eller Erklæringen er ledsaget med noget Slags Bevis, saa paa det ikke alene dette, men alt imellem disse Personer værende Uenighed, der er største Forargelse for Menigheden, kunde hæves, og den skyldige vedbørlig afstraffes, er jeg foranlediget herved at fremsende saa vel Degnens Klage som Præstens Erklæring, alt i Tillid, at D. H. ved en Provsteret lader Sagen paa det nøjeste undersøge til den skyldiges velfortjente Afstraffelse.

Wedellsborg, den 21. Januar 1784.

Fr. Grev Wedell.

5. Fra Degnen til Biskoppen.

Underdanig Pro Memoria!

Ikke uden den største Undseelse fordrister jeg mig at fremkomme og incommodere**) D. H. med denne min nye Klage-Memorial imod min Sognepræst, velærværdige Hr. Bierfreund i Roe-

*) Fra det den Gang nys anlagte Christiansfeldt øvede Herrnhuterne („Brødre-menigheden“) en meget kendelig Indflydelse; ikke mindst i vestfynske Præstegaarde.

**) besvære.

næs, som bestaar der udi: Een min Tjenestepige ved Navn Maaren Clausdatter, hvis Forældre er meget fattige Husfolk, boendes i Viby, blev efter foregaaende Undervisning i sin Christendom antagen til Confirmation i Udby Kirke første Søndag efter Paaske sidstleden, da hun i Forvejen samme Dag tillige med flere, jeg havde undervist i min Skole, til Menighedens Opbyggelse og Fornøjelse paa Kirkegulvet havde aflagt tilstrækkelige Prøver om hendes Grundighed og Oplysning i sin Christendom. Hun lod sig derefter tillige med de andre Confirmander antagne til Skrifte og Altergang næstfølgende Løverdag og Søndag*), som var den 24. og 25. April; men imidlertid gav Præsten samtlige de unge Confirmander Ordre at møde hos sig i Præstegaarden Fredagen forud, i hvad Hensigt vides ikke**). Selvsamme Dag, nemlig Fredag, blev beme dte min Tjenestepige syg og sengeliggende, saa hun ikke kunde møde hos Præsten, hvorover, da hun om Løverdagen kom i Kirken for at blive skriftet, tiltaler Præsten mig ved Skriftestolen, at min Pige ikke blev skriftet, ej heller kom til Alters, saavel som og en anden Pige***), der ej heller havde været hos ham om Fredagen. Derpaa sagde jeg, at jeg langt fra vilde formode, hun skulde nyde nogen Ugunst som et fattigt Barn for min Skyld og for den Dispytt, der var imellem ham og mig. Og var det af den Aarsag, hun ikke havde været hos ham om Fredagen, skulde hun meget gerne komme en anden Gang, naar og hvad Tid hans Velærværdighed det befalede. Men hertil gav han mig ikke andet Svar end: gak væk, gak væk af mit Øjesyn! Samme Løverdags Eftermiddag lod jeg min Pige gaa i Følge med den anden Pige, som ikke heller havde været hos ham om Fredagen, til Præsten, for om det kunde have blevet oprettet, der var forsømt om Fredagen. Men hvad skete: den anden Pige blev indkaldet i Præstens Stue, men min maatte ikke komme ind, men blev siddende i Køkkenet. Lidet derefter kom den anden Pige ud med Sigende til min Pige fra Præsten: hun skulde gaa hjem, og Præsten vilde sende hende Bud. Men siden den Tid er ingen kommet til hende fra Præsten, hvorover hun formedelst sli g Udeldukkelse er færdig at blive afsindig og næsten ganske uduelig til noget Arbejde, ligesom og hendes gamle Forældre tager sig denne Omstændighed saa nær til Hjerter, at de af Graad og Ængstelse herover er nær ved at tage dem Døden.

Jeg anseer det derfor for min uforbigængelige Pligt at andrage dette for Deres Høyædle Høyærværdighed med underdanigst Bøn og Begæring, at De ved Deres herpaa tegnede høje Resolution Naadgunstigt vil tilholde Præsten Hr. B. uden længere Ophold at antage merbemeldte min Tjenestepige til det Hel-

*) Skriftemaalet holdtes den Gang om Løverdagen, Altergangen om Søndagen.

***) Præsten plejede at samle Confirmanderne Fredagen før deres første Altergang for nærmere at at samtale med dem om Sacramentet; derom var De gnen godt nok vidende.

***) den flinkeste af alle Confirmanderne, siger Præsten.

lige Sacramentes Nydelse. Da til Bevis om Sandheden af hvis (hvad) jeg i den Post har andraget, følgende underdanigst indlagt tvende gode Mændst Attest, som de med deres højeste Ed vil bekræfte. Hvorledes ellers Præstens Sindelag imod mig er beskaffen, behager D. Høyædle H. at erfare af indlagte Udskrift af Wedelsborg Birkethings Justits-Protokol, passeret den 17. April sidstleden, hvor jeg har gjort ham saa tilstrækkelig en Erklæring, som nogen Sinde af ham kunde forlanges, alt for at vinde Fred og Kærlighed med ham, som dog efter hvad jeg af de tvende Mænds Attest kan spore, vil ventelig for mig blive umuligt, endskønt ham hos sig selv og med sin Samvittighed et overbeviist, at hvad jeg har skrevet er Sandhed og som Nødvendigheden har tvungen mig til, men uagtet at endog bemeldte Udskrift er fremlagt og gentaget ved Provsteretten i Udby Skole den 29. April, har dog hverken Hr. B. eller hans Fuldmægtig mødt eller villet indladt sig i noget til Sagens mindelige Afgørelse, saa jeg vist maa tro, det er Præsten egentlig om at gøre, med utaaelige Bekostninger at udmatte mig som en fattig Mand til det yderste og paa den Maade vinde Sejr over mig. Udskriften udbedes underdanigst tilbageleveret, saasom jeg for sammes Udlaan er bleven ansvarlig til Provste-Retten.

Henlever med tilbørlig Respect og Submission*)

Deres Høyædle Høyærværdigheds underdanige Tjener

Michel Nielsen Barsøe.

Udby Degnebolig, den 19. Maj 1784.

6. De tvende gode Mænds Attest, her gengivet med Originalens Retskrivning, der giver et noget nedslaaende Indtryk af den Kultur, Datidens Skoleholdere var i Besiddelse af — de, der skulde lære Almuens Børn at skrive deres Modersmaal:

Anno 1784, d. 26. April, var vi Undertegnede tvende Mænd, jeg Skoleholder Johan Hansen Bjerre, og jeg Ole Knudsen i Mosegaard, begge af Balslev Sogn, efter Degnen Hr. Michel Barsøes Forlangende Beskikkelse viis hos Præsten Hr. Bierfreundt i Rones, og foreholdt ham efterfølgende 3de Spørsmal:

1. Paa hvad Grund hand hafde negtet at antage Degnens Tieneste Pige til Skrifte og Alters den 24. og 25. April sidstleden efter at hand Søndagen tilforn, som var 1. S. e. P. havde taget hende til Confirmation i Udbye Kirke.

2det: Hvor for hand negte Degnen Barsøe Attest for sit Skolehold for derefter at nyde sin Løn hos Vedkommende.

Og for det 3die: hvem de 4re Mænd vare, som skulde have anklaget Degnen for sit Skoleholds Forsømmelse.

Hvor til Præsten gav saadant Svar paa alle 3de Spørgsmaalene, at hand skulde svare der paa paa sit behørigte Stæd og for en lofvlig Ret.

*) Underkastelse, Underdanighed.

Der efter spurgte han mig Johan Bierre, hvorfor ieg vilde gaa med slige Sager som Skoleholder, i sær til ham, Hvor til ieg svarede, at Degnen kunde vel ingen anden faae, og altsaa var det billigt, at nogen skulde hielpe paa Ham. Dertil Præsten videre sagde, at hand motte troe, at vi havde gaaet til ham paa egen Haand uden Andmodning af Degnen, siden vi ikke hafvde det Skriftlig Under Degnens Haand og paa Stemplet Papiir, Men derefter sagde videre, at det var kuns hans Spas, thi det var Degnen lig nock, som hand dog sagde efter at vi hafde forsikret ham at det var tilforladelig efter Degnens Andmodning vi var komne til ham. Hvor efter vi foreslog det, som af os Selv, for Præsten, om det icke kunde værre muelig at Hans og Degnens Øvrig Mellemværende Disputter i mindelighed kunde blive afgjort, Hvor til Præsten svarrede, at nu maatte og skulde det gaae saa højt som det kunde enten det saa brister eller bær.

At dette saaledes er en Sandhed, Saaledes at værre Passeret, er vi villig naar forlanges med vores Eed at bekræfte.

Balslev, den 15de May Ao 1784.

Olle O. K. S. Knudsen.

Johan Hansen Bierre.

Paa Degnens Klage, der er bilagt med denne „Astest“, er skrevet: Paa foranstaaende til mig indgivne Klage ville velærværdige Hr. Bierfreund meddele mig sin Erklæring.

Odense, den 26. May 1784.

Jacob Ramus.

7. Præstens Erklæring af 24. Juni 1784 ang. denne 3die Klage er meget lang. Han er nu næsten træt af at retfærdiggøre sig, siger han, men da han alligevel er nødt dertil, vil han gøre det korteligen (paa 13 Foliosider!).

Ang. Pigebarnet, der „til Menighedens Opbyggelse og Fornøjelse aflagde tilstrækkelige Prøver paa hendes Grundighed og Oplysning i sin Christendom: jeg maa højtidelig bevidne, at hun aldrig fortjente denne Berømmelse og er vis paa, at ingen uden Degnen kand tale saaledes, da næppe nogen Svagere nogentiid er antaget af nogen Præst“.

Degnens Anbringende, at „han formodede, at hans Pige som et fattigt Barn skulde nyde nogen Ugunst for hans Skyld og at hun meget gerne skulde komme til mig, naar og paa hvad Tid jeg befalede — er, ved Gud! usandfærdigt! men han svarede mig saa grovt og uforskammet, som han endnu aldrig har gjort, ja, han før som et rasende Menneske lige ind i Skriftestolen til mig, da endnu ingen Folk var til Stede at kunne vidne derom, saa jeg vist tænkte, han vilde have dræbt mig, hvorover jeg fik et Tilfælde af Skræk, som jeg aldrig før har haft, og Mindelserne endnu af og til, især i Guds Hus, truer mig med Slag eller Rørelse. Jeg kunde da ej fremføre mere end: gaa bort, gaa bort“.

Pigebarnets Fader „har i mit Hus rent ud erklæret i mine Folks Paahør, at Degnens Besværing er sket imod hans Vilje, og at han takker Gud og mig, at hun blev confirmeret, var og vel fornøjet med, at Præsten opsatte hendes Altergang, saalænge han selv fandt fornødent“.

Han udbeder sig gunstigst en Resolution, som for Fremtiden sætter ham i Sikkerhed for slige ugrundede og fornærmelige Klager.

8. Efter at have ventet i 14 Uger lyser Degnen*) efter Biskoppens naadgunstigste Resolution paa hans Klage-Memorial. Pigen er fremdeles „næsten færdig at blive afsindig over slig Medfart“.

I Forhaabning af naadigst Bønhørelse henlever jeg til Støvet

Deres Høyædle Høyærværdigheds
underdanigste og ringeste Tienere

Michel Nielsen Barsøe.

9. Kopi af *Forlig*.

„ . . . saa erklærer og tilstaar jeg herved, at alt, hvad af mig er klaget, angivet, talt, skrevet og forstevnet imod Hr. Bierfreund, der i nogen Maade, Navn eller Tilfælde kan anses ham, hans Embede eller Opførsel til Gravamen**), skal være aldeles mortificeret, dødt og magtesløst og som af mig sket udi Overilelse ugrundet anses og jeg efter denne Dag aldeles ingen Anke eller Præntention haver eller vil have imod min Sognepræst.

Kiellingbjerg, den 28. August 1784.

M. N. Barsøe“.

Tiltraadt af Bierfreund 23. Septbr.

10. Det varede dog endnu et Stykke Tid, inden Gemytterne faldt til Ro. Den 14de Oktober og atter den 15de November samles Provsteretten for at afgøre endnu et Tvistepunkt mellem Parterne. Præsten vil nemlig — hvad man godt kan forstaa — vælge Udgifterne til Sagens Førelse for Provsteretten m. m. over paa Degnen, der i saa Fald „erklærer Forliget for intet og Sagen uafgjort, indtil Hr. B. erklærer at ville indestaa for Provste-Rettens Omkostninger“.

Hvilket han gør! Og saa er *den* Sag endelig ude af Verden. Men et Par Aar efter gaar det altsaa løs igen med lige saa stor Lidenskab paa begge Sider (se foran!).

*) Skrivelse af 14. August 1784.

**) Forklejnelse.